

Маяк, що підказує курс розвитку самоврядування

Серед консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів, що створені й діють у Верховній Раді України, останнім часом помітну роль відіграє Консультативна рада з питань місцевого самоврядування. Вона не лише впевнено посідає нішу в комунікації «парламент – місцеві ради», а й по-справжньому набуває ознак і рис постійно діючого консультативно-дорадчого органу при Голові Верховної Ради України.

Володимир ЯЛОВИЙ,
секретар Консультативної ради
з питань місцевого самоврядування,
заступник керівника апарату
Верховної Ради України

26

Для керівництва парламенту цей представницький форум відіграє роль маяка, що підказує оптимальний курс у бурхливій стихії місцевого самоврядування. Промовистою є ситуація у законодавчій сфері. Нині більш як 200 законів регулюють різні питання діяльності органів місцевого самоврядування, що сягає третини від загальної кількості первинних законів. За 15 років дії Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» понад 50 разів вносили зміни. Його положення шість разів розглядали в Конституційному Суді України.

Серед пріоритетів діяльності Консультативної ради варто було б назвати основні завдання громадського формування. В цьому контексті передовсім ідеться про аналіз державної політики щодо місцевого самоврядування, обговорення актуальних питань розвитку місцевого самоврядування. Важливим також є пошук оптимальних шляхів подальшого розвитку місцевого самоврядування, спрямованих на гармонійне поєднання централізації і децентралізації у здійсненні публічної влади для збалансованого соціально-економічного розвитку регіонів та територіальних громад.

Цей орган покликаний розробляти узгоджені пропозиції з удосконалення вітчизняного законодавства для забезпечення гарантій та інтересів місцевого самоврядування. Одночасно він має сприяти діяльності органів місцевого самоврядування та їхніх асоціацій для ефективного здійснення ними своїх повноважень.

До наведеного переліку стратегічних завдань слід долучити цілу низку поточних напрямів роботи: постійний моніторинг та прогнозування актуальних питань розвитку місцевого самоврядування, сприяння конструктивній взаємодії органів місцевого самоврядування з місцевими органами виконавчої влади, зокрема в частині виконання власних і делегованих повноважень.

Чимало і представницьких функцій: участь у підготовці й проведенні слухань у парламенті та його комітетах, взаємодія з комітетами і депутатськими фракціями у Верховній Раді України, урядовими структурами, науковими установами, громадськими організаціями, асоціаціями органів місцевого самоврядування тощо.

За цим коротким переліком – величезні пласти буденної роботи, конче потрібної державі сьогодні. А вже гучна заява у статті 7 Конституції України про визнання й гарантування місцевого самоврядування залишається тільки заявою, і, зрештою, всі ми не спостерігаємо дієвого відлуння на місцевому рівні, в діяльності територіальних громад, у повсякденному житті кожного співвітчизника.

Календар наближає шістнадцяту річницю ухвалення Основного Закону України, коли було задекларовано таку демократичну норму, але в місцевому самоврядуванні здебільшого все без перемін, централізація домінує повсюдно. Органи місцевого самоврядування існують за залишковим принципом і часто відіграють декоративну

роль при місцевих органах виконавчої влади.

А безплідні розмови про реформування місцевого самоврядування тривають роками. Але настає час реальних змін.

І в цій роботі відкривається надзвичайно широке поле для діяльності Консультативної ради з питань місцевого самоврядування та кожного її члена.

Нині до її складу входять голови профільних комітетів парламенту, зокрема, із питань державного будівництва та місцевого самоврядування, будівництва, містобудування і житлово-комунального господарства та регіональної політики, бюджету, а також керівники Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласних рад, Київський міський голова, голова Севастопольської міської ради, голови міст із чисельністю жителів понад 1 мільйон, керівники всеукраїнських асоціацій органів місцевого самоврядування та апарату Верховної Ради України, всього – 39 осіб.

Завдяки оновленню персонального складу після місцевих виборів у жовтні 2010 року Консультативна рада діє активніше й послідовніше. З ініціативи Голови Верховної Ради України, голів обласних рад, представників всеукраїнських асоціацій органів місцевого самоврядування до порядку денного засідань вносять більше питань з удосконалення системи місцевого самоврядування, його реформування відповідно до вимог Європейської хартії місцевого самоврядування, вивчення

вітчизняного досвіду життєзабезпечення територіальних громад і регіонів.

Протягом 2011 року відбулося п'ять засідань Консультативної ради з питань місцевого самоврядування, зокрема два з них – у виїзному режимі в Яремчому Івано-Франківської області та Вінниці. В березні нинішнього року проведено шосте засідання.

З початку роботи в новому складі було ухвалено 16 рішень, серед останніх, зокрема, «Про проект Кримінального процесуального кодексу України» (реєстр. № 9700), «Про проект Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» (реєстр. № 9673), «Про перспективи бюджетного забезпечення виконання повноважень органів місцевого самоврядування при внесенні змін до Державного бюджету України на 2012 рік».

Зазвичай чергове засідання колегіального органу відбувається щоквартально, на кожному з них обговорюється декілька питань порядку денного. Такий стиль підготовки й проведення робочих зустрічей у форматі Консультативної ради дає можливість її членам активно сприяти виконанню рекомендаційних рішень, забезпечувати робочі зв'язки з місцевими органами влади й органами місцевого самоврядування, інформувати керівництво парламенту про наявні проблеми регіонів і територіальних громад, вносити обґрунтовані пропозиції для вдосконалення підготовлених до розгляду законопроектів.

Зокрема, торік було розглянуто проект Концепції реформування територіальної організації влади в Україні, проекти законів України «Про Державний бюджет України на 2012 рік», «Про ринок земель» (реєстр. № 9001-1), «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розмежування земель державної та комунальної власності» (реєстр. № 9495).

До засідань Консультативної ради активно залучаються представники Кабінету Міністрів, адміністрації Президента, керівники профільних комітетів парламенту, народні депутати України. В інформованні та обговоренні актуальних питань свого часу брали участь віце-прем'єр-міністр України – міністр регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України Віктор Тихонов, міністр юстиції Олександр Лавринович, міністр фінансів Федір Ярошенко, міністр регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства Анатолій Близнюк, міністр аграрної політики та продовольства Микола Присяжнюк, голова Державного агентства земельних

ресурсів Сергій Тимченко, перший заступник міністра України Анатолій Мярковський, перший заступник міністра юстиції Інна Ємельянова, заступник міністра фінансів Сергій Рибак, голова Національного агентства з питань державної служби В'ячеслав Толкованов, провідні науковці, керівники місцевих державних адміністрацій. Крім цього, в підготовці засідань Консультативної ради бере участь широке коло експертів і фахівців апарату Верховної Ради України, урядових установ та міністерств.

Такі підходи до співпраці й взаємодії з центральними органами державної влади дають можливість членам Консультативної ради конкретніше й оперативніше впливати на якість урядових рішень, враховувати громадську думку під час підготовки й ухвалення відповідних законопроектів.

До арсеналу традиційних засідань у Верховній Раді України долучено такі організаційні форми співпраці, як виїзні й розширене засідання.

Проведення засідань у виїзному режимі дає додаткові можливості для вивчення нагромадженого в територіальних громадах досвіду, поширення його в різних регіонах. На виїзних засіданнях розглянуто питання: «Про стан і перспективи розвитку туризму в Івано-Франківській області» та «Про співпрацю місцевих органів влади і органів місцевого самоврядування Вінницької області щодо реалізації програм житлового будівництва».

Цілком виправданим було й розширене засідання з участю представників органів місцевого самоврядування Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва й Севастополя. Завдяки новому форматові грудневе засідання минулого року стало не лише більш представницьким, а й набагато продуктивнішим.

На ньому йшлося про реформування земельних відносин в Україні. Зокрема, про стан підготовки проекту закону України «Про ринок земель» і проблемні питання розмежування земель державної та комунальної власності. Зрозуміло, що земельна реформа – це остання можливість держави розв'язати нагальні проблеми села. Пролунала й засторога не поспішати з продажем землі, запровадженням ринку землі.

Як свідчить аналіз поточної роботи Консультативної ради, пріоритетну роль відіграють дискусії з обговорення актуальних проблем місцевого самоврядування та відповідні рекомендації. До останніх насамперед належить рішення «Про законодавче забезпечення адміністративно-територіальної реформи в Україні».

Органи місцевого самоврядування, їхні всеукраїнські асоціації подали чимало пропозицій до проекту Концепції реформування територіальної організації влади в Україні. Відбулися громадські обговорення зазначеного документа, до нього внесено низку змін і доповнень.

На розвиток і виконання рішення Консультативної ради «Про вдосконалення міжбюджетних відносин та механізмів наповнювання місцевих бюджетів у відповідності до Основних напрямів бюджетної політики на 2012 рік» опрацьовано пропозиції щодо внесення змін до Бюджетного кодексу України, які спрямовані на розширення фінансової бази регіонів та можливостей для забезпечення ефективного розвитку територій.

За результатами рішення колегіального органу «Про проект Закону України про Державний бюджет України на 2012 рік» у парламентському Комітеті з питань бюджету оперативно, вже через п'ять днів, відбулося обговорення питань формування місцевих бюджетів та міжбюджетних трансфертів на 2012 рік із представниками всеукраїнських асоціацій – Асоціації міст України, Української асоціації районних та обласних рад, Всеукраїнської асоціації сільських та селищних рад. Їхні узагальнені пропозиції надіслано до секретаріату Комітету з питань бюджету та Міністерству фінансів.

Завдяки пропозиції Голови Верховної Ради АРК Володимира Константинова на розселення й облаштування кримських татар та осіб інших національностей, які були депортовані з території України, в держбюджеті-2012 передбачено 25 мільйонів гривень.

Логічним підсумком сконцентрованих зусиль членів Консультативної ради стало запровадження в бюджеті 2012 року державного фонду регіонального розвитку. Парламентарії вперше затвердили його в розмірі 1 млрд. 141 млн. 450 тис. гривень.

Кошти цього фонду пропонувано розподіляти таким чином: 70% коштів – відповідно до чисельності населення, яке проживає у відповідному регіоні; 30% коштів – з урахуванням рівня соціально-економічного розвитку регіонів відповідно до показника валового регіонального продукту в розрахунку на одну особу (для регіонів, де цей показник менш як 75 відсотків середнього показника по Україні).

Передбачається також внесення змін до державного бюджету України на 2012 рік за підсумками його виконання в першому кварталі поточного року.

Сьогодні перебуває на контролі виконання рішень Консультативної ради «Про інформацію щодо стану

підготовки проекту закону «Про ринок земель», «Про інформацію щодо проблем розмежування земель державної та комунальної власності». Так, у пропозиціях Національної академії аграрних наук України передбачено розробити науково обґрунтовані програми стратегії сільськогосподарського розвитку та здійснення оптимального товарного сільськогосподарського виробництва з урахуванням особливостей агрокліматичних зон, природних ресурсів та традицій.

Пріоритетний напрям поточної роботи Консультативної ради – вдосконалення законодавчої бази у сфері державного будівництва, місцевого самоврядування та регіонального розвитку. Налагоджено опрацювання й узагальнення пропозицій та зауважень до законопроектів, в яких передбачено врегулювання правовідносин у сфері місцевого самоврядування. Так, Комітет Верховної Ради України з питань державного будівництва та місцевого самоврядування отримав відповідні матеріали до проекту закону «Про громадські організації» (реєстр. № 7262-1), які надійшли від Верховної Ради Автономної Республіки Крим, шістнадцяти обласних і двох міських рад. На адресу парламентського Комітету Верховної Ради України з питань аграрної політики та земельних відносин надіслано матеріали до проекту закону України «Про Державний земельний кадастр» (реєстр. № 8077), отримані з Верховної Ради АРК, двадцяти однієї обласної та чотирьох міських рад. Аналогічну роботу проведено і щодо проекту закону «Про ринок земель».

Поточна робота громадського органу дедалі більше набуває ознак гласності й відкритості, на офіційному сайті регулярно розміщуються основні матеріали та рішення Консультативної ради, забезпечується трансляція її засідань по телебаченню та радіо.

Слід наголосити, що налагодженню більш системної і послідовної роботи місцевих рад сприяють рішення Консультативної ради: «Про Основні напрями співпраці Верховної Ради України з Верховною Радою Автономної Республіки Крим, місцевими органами виконавчої влади і органами місцевого самоврядування, їх асоціаціями» та «Про Примірний тематичний план проведення засідань Консультативної ради з питань місцевого самоврядування, навчання посадових осіб органів місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад у 2012 році», а також надання місцевим радам методичної допомоги.

Під час виїзних засідань комітетів Верховної Ради України практи-

кується розгляд законопроектів, які безпосередньо стосуються регіонів. Торік відбулося три такі засідання. До цієї роботи залучаються представники місцевих органів влади й органів місцевого самоврядування, територіальних громад. Приміром, 12 жовтня 2011 року на базі Кіровоградської обласної ради парламентський Комітет з питань аграрної політики та земельних відносин провів обговорення проекту закону «Про ринок земель». Голову Херсонської обласної ради Віктора Пелиха залучено до робочої групи Верховної Ради України з опрацювання цього законопроекту.

Представники місцевих рад регулярно запрошуються на парламентські та комітетські слухання, зокрема, торік їх відбулося дванадцять і двадцять вісім відповідно. Не залишаються поза увагою й питання підвищення якості навчання посадових осіб органів місцевого самоврядування. 2011 року в Інституті підвищення кваліфікації керівних кадрів Національної академії державного управління при Президенті України навчалися 620 посадовців місцевих рад, зокрема, за двотижневими професійними програмами – 433, на короткотермінових семінарах – 187 осіб. На п'яти потоках тут підвищили кваліфікацію 265 голів районних рад, 57 міських голів міст обласного значення, 25 голів та заступників голів обласних рад.

На базі Чернігівської обласної ради проведено нараду-семинар заступників голів обласних рад на тему: «Про взаємодію місцевих органів влади й органів місцевого самоврядування в соціально-економічному та культурному розвитку регіону».

Виправдовує себе й така форма підвищення кваліфікації кадрів, як стажування в апараті Верховної Ради України. Торік забезпечено стажування відповідальних за роботу зі зверненнями громадян та фахівців із роботи з постійними комісіями Верховної Ради АРК, обласних, Київської і Севастопольської міських рад.

На замовлення місцевих рад виготовлено книгу «Україна: герби та прапори», наклад видання розповсюджено серед обласних, міських та районних рад усіх регіонів України. Крім цього, парламентське видавництво забезпечує випуск офіційних видань законодавчих актів для місцевих рад.

Керівникам представницьких органів, всеукраїнських асоціацій надсилаються інформаційно-довідкові матеріали (календарні плани проведення сесій парламенту, плани законотвірчої роботи, списки народних депутатів України, телефонні довідники тощо).

Активно підтримується на офіційному веб-сайті Верховної Ради України розділ «Україна. Адміністративно-територіальний устрій», який охоплює ще й довідники телефонів керівників і поштових адрес Верховної Ради АРК та місцевих рад, відомості про результати чергових місцевих виборів 2010 року й позачергових виборів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів, а також матеріали Консультативної ради.

У подальшій роботі із забезпечення діяльності Консультативної ради та реалізації її рекомендаційних рішень посилюватиметься координація взаємодії між членами консультативно-дорадчого органу.

Це сприятиме відкритості й прозорості у роботі органів місцевого самоврядування та їх асоціацій, підвищенню якості послуг, що надаються населенню на місцях.

Дієвим резервом, на наш погляд, можуть стати виїзні засідання Консультативної ради на базі конкретних регіонів. Володіючи значним арсеналом сучасних форм і методів роботи, місцеві ради спроможні діяти професійніше, а отже, й результативніше, адже саме рівень діяльності місцевого самоврядування є лакмусовим папірцем сталого розвитку держави.

День 18 травня

COM THE WORLD MUSEUM COMMUNITY
INTERNATIONAL COUNCIL OF MUSEUMS

Міжнародний день музеїв

Рішення про започаткування професійного свята музейників світу прийнято 1977 року на черговому засіданні ICOM (International Council of Museums – Міжнародна рада музеїв). Ініціатором цього виступила російська делегація. А з 1978-го цей день відзначається щороку у більш як 150 країнах.

Колишній президент ICOM Жак Перо вважав: «Музеї повинні посісти місце в серці суспільства і бути відкритими громадськості. Розвиток наших установ залежить великою мірою від допомоги громадськості, і ми повинні запропонувати їй можливість підтримати наші цілі і взяти участь у нашій роботі. Отже, необхідно, щоб музеї і суспільство працювали разом, в дусі творчості та інновацій».

О. К.